

Najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi dotyczące ukraińskich dzieci w polskich szkołach

Zapisy do polskiej szkoły:

Które dokumenty muszą być tłumaczone przez tłumacza przysięgłego?

Dokumenty nie muszą być tłumaczone przez tłumacza przysięgłego na język polski.

Jak postępować, gdy w małej miejscowości brakuje miejsc we wszystkich szkołach?

Przepisy prawa umożliwiają organizowanie nauki w ramach tzw. innej lokalizacji.

Dodatkowo, w uzasadnionych przypadkach demograficznych, organ prowadzący szkołę podstawową może wskazać inną szkołę jako miejsce realizacji obowiązku szkolnego, po zawarciu porozumienia z odpowiednią jednostką samorządu terytorialnego.

Co zrobić, kiedy moje dziecko nie zostanie przyjęte do żadnej szkoły?

W przypadku szkoły podstawowej należy zgłosić się do szkoły obwodowej, która z urzędu ma obowiązek przyjąć ukraińskie dziecko zamieszkałe w obwodzie szkoły. Zatem w przypadku dzieci, które będą realizować obowiązek szkolny nie ma takiego problemu.

W przypadku szkoły ponadpodstawowej – jeśli dziecko nie zostanie przyjęte do wybranej szkoły, należy zgłosić się do organu prowadzącego szkołę ponadpodstawowe (np.: starostwa powiatowego, czy urzędu miasta), z prośbą o wskazanie szkół ponadpodstawowych, w których uczeń będzie realizować obowiązek nauki.

Co zrobić, jeśli rodzina mieszka w ośrodku zbiorowego zakwaterowania i będzie musiała się przenieść w trakcie roku szkolnego – czy w nowej szkole dziecko zostanie przyjęte?

Każde dziecko powinno zostać zapisane do szkoły przed rozpoczęciem roku szkolnego, aby mogło od początku uczestniczyć w procesie edukacyjnym. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania w ciągu roku szkolnego dziecko może przenieść się do innej szkoły i kontynuować naukę w tej samej klasie.

Czy można przenieść dziecko z jednej szkoły do drugiej w trakcie roku szkolnego?

Tak, istnieje możliwość przeniesienia dziecka do innej szkoły w trakcie roku szkolnego, o ile nowa szkoła ma wolne miejsca i wyrazi zgodę na przyjęcie ucznia. W celu przeniesienia należy skontaktować się z dyrektorem szkoły, do której dziecko ma zostać przeniesione.

Jakie są opcje dla dzieci, które nie mogą uczestniczyć w standardowej rekrutacji do szkół średnich, zwłaszcza dla uczniów z Ukrainy bez wyników egzaminu ósmoklasisty?

Szkoły ponadpodstawowe przyjmują uczniów z innych systemów edukacyjnych w miarę posiadania wolnych miejsc. W przypadku braku miejsca w danej szkole należy zwrócić się do organu prowadzącego szkołę na danym terenie z prośbą o wskazanie szkoły, która dysponuje wolnymi miejscami.

Jakie są zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych dla uczniów 8 oraz 9 klas szkół ukraińskich?

Klasa, do której dziecko zostanie zapisane, zależy od sumy ukończonych lat nauki szkolnej za granicą. Rodzice mogą również zwrócić się do dyrektora o przyjęcie dziecka do niższej klasy niż wynika to z sumy ukończonych lat nauki szkolnej, np. ze względu na wiek dziecka.

Jakie są wymagania dotyczące znajomości języka polskiego przy rekrutacji do szkoły średniej?

Przepisy prawa nie wymagają znajomości języka polskiego przy rekrutacji do szkoły średniej. Uczniowie, którzy nie posługują się językiem polskim w stopniu umożliwiającym korzystanie z nauki, mogą uczestniczyć w dodatkowych zajęciach z języka polskiego, realizować naukę w oddziale przygotowawczym, korzystać z pomocy osoby władającej językiem kraju pochodzenia (zatrudnionej jako pomoc nauczyciela), korzystać z pomocy asystenta międzykulturowego oraz z dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów nauczania. Decyzję o przyznaniu wsparcia podejmuje dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym.

Realizacja obowiązku szkolnego:

Jakie sankcje przewiduje MEN wobec rodziców, którzy nie zdecydują się zapisać dzieci do polskiej szkoły?

Dyrektorzy publicznych szkół podstawowych są odpowiedzialni za kontrolę spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkałe w obwodach tych szkół, a gmina kontroluje spełnianie obowiązku nauki przez młodzież zamieszkałą na terenie gminy. W przypadku niespełniania obowiązku szkolnego lub nauki, można nałożyć sankcje w trybie egzekucji administracyjnej, takie jak grzywna lub przymus bezpośredni. Grzywna nałożona jednorazowo nie może przekraczać 10 000 zł, a łączna kwota grzywien nałożonych wielokrotnie nie może przekroczyć 50 000 zł. Przed rozpoczęciem procedury egzekucyjnej, dyrektor szkoły wysyła upomnienie do rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.

Do której klasy zostanie zapisane dziecko, jeśli jest w ostatniej klasie (11) ukraińskiego systemu edukacji?

W Polsce nauka jest obowiązkowa do 18. roku życia. Uczeń, który ukończył szkołę przed ukończeniem 18 lat, może spełniać obowiązek nauki, uczęszczając do szkoły wyższej lub na kwalifikacyjne kursy zawodowe. Absolwent ukraińskiej szkoły średniej może również kontynuować naukę w szkole policealnej.

Gdzie dziecko może kontynuować naukę po ukończeniu szkoły podstawowej (liceum, technikum, szkoły branżowe)?

Do szkół ponadpodstawowych, w których można kontynuować naukę po szkole podstawowej, zalicza się następujące typy szkół: czteroletnie liceum ogólnokształcące, pięcioletnie technikum, trzyletnią branżową szkołę I stopnia oraz szkoły specjalne.

Co zrobić, jeśli będę chciała przenieść się z rodziną do innego miasta?

W przypadku zmiany miejsca zamieszkania uczeń powinien zapisać się do szkoły w nowym miejscu zamieszkania. Należy powiadomić szkołę o przeniesieniu dziecka do innej placówki.

Warunki i zasady nauki w polskich szkołach:

Jak zostanie rozwiązana kwestia przepełnionych klas?

Przepisy prawa oświatowego regulują liczebność dzieci w oddziałach przedszkolnych i klasach I-III szkoły podstawowej – maksymalnie 25 uczniów. W drugim i trzecim etapie edukacyjnym nie ma ustalonych limitów liczebności uczniów w oddziałach klasowych. Dodatkowa liczba ukraińskich uczniów uchodźców w oddziale przedszkolnym wynosi 3, a w klasach I-III od 2 do 4, w zależności od liczby uczniów w oddziale.

Jakie kroki zostaną podjęte w celu zapewnienia sprawiedliwego traktowania ukraińskich i polskich uczniów? Czy będą oni oceniani w ten sam sposób?

Każde dziecko rozpoczynające naukę w polskiej szkole ma takie same prawa i obowiązki wynikające z regulacji zawartych w Konstytucji RP, ustawach, rozporządzeniach oraz statucie szkoły. Szkoły posiadają wewnątrzszkolny system oceniania, który reguluje zasady oceniania uczniów w danej szkole.

Na jakich zasadach ukraińscy uczniowie mogą kontynuować naukę języka ukraińskiego? Dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, podlegających obowiązkowi szkolnemu, naukę języka i kultury kraju pochodzenia mogą organizować placówki dyplomatyczne lub konsularne Ukrainy działające w Polsce, albo stowarzyszenia kulturalno-oświatowe. Może to się odbywać w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego. Szkoła udostępnia pomieszczenia i pomoce dydaktyczne nieodpłatnie. Istnieje także możliwość nauki języka ukraińskiego jako języka obcego nowożytnego. Lista szkół, które prowadzą taki program znajduje się [TUTAJ](#).

Jak wygląda proces zapisywania się/wypisywania się z przedmiotów nieobowiązkowych, takich jak religia?

Lekcje religii organizuje się na życzenie rodziców lub pełnoletnich uczniów. W tym celu należy złożyć pisemne oświadczenie wyrażające wolę uczestniczenia w lekcjach religii. Oświadczenie nie musi być ponawiane co roku, ale może zostać zmienione w dowolnym momencie (np. rezygnacja z lekcji religii).

Czy szkoła działa codziennie w tych samych godzinach?

Plan lekcji ustala dyrektor szkoły. Zajęcia mogą odbywać się w różnych godzinach w ciągu tygodnia.

Jak dowiem się, co moje dziecko robi w szkole?

Wychowawcy i nauczyciele pozostają w bieżącym kontakcie z rodzicami poprzez zebrania, konsultacje indywidualne, komunikację elektroniczną (np. dziennik elektroniczny), zeszyt do korespondencji oraz rozmowy telefoniczne. Nauczyciele mają dyżury w określonych godzinach. Trzeba wcześniej umówić się na spotkanie.

Moje dziecko nie mówi po polsku. W jakim języku będą prowadzone lekcje?

Lekcje są prowadzone w języku polskim. W szkole może być zatrudniona osoba w charakterze pomocy nauczyciela władająca językiem ukraińskim. Ponadto, od 1 września 2024 r. szkoły mogą zatrudniać asystentów międzykulturowych, którzy pomagają uczniom

nieznającym języka polskiego lub znającym go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki.

Czy w szkole są polskie dzieci?

Tak, istotną wartością jest wspólne uczenie się dzieci uchodźczych z Ukrainy i dzieci polskich, co sprzyja wzajemnemu poznawaniu kultur, obyczajów oraz zasad współżycia społecznego.

Czy polskie i romskie dzieci będą razem w klasie?

Poza oddziałami przygotowawczymi, polskie dzieci oraz dzieci z Ukrainy, w tym romskie będą uczyć się razem w klasie.

Czy nauczyciele w szkole znają nasze prawa i obyczaje?

Asystent międzykulturowy i pomoc nauczyciela powinni posiadać wiedzę na temat praw i obyczajów uczniów pochodzących z innych krajów i kultur. Przepisy nie nakładają jednak na polskich nauczycieli obowiązku znajomości tych kwestii.

Czy nauczyciele w szkole mówią po ukraińsku lub romsku?

Nauczyciele w szkole najczęściej nie mówią ani po ukraińsku, ani po romsku. W celu ułatwienia dziecku adaptacji, dyrektor szkoły może zatrudnić pomoc nauczyciela lub asystenta międzykulturowego, którzy muszą znać język dziecka w stopniu komunikatywnym.

Czy w szkole są osoby, które mówią po ukraińsku?

Nauczyciele w szkole najczęściej nie mówią po ukraińsku. W szkole może być zatrudniony asystent międzykulturowy, który musi znać język ukraiński w stopniu komunikatywnym. W szkole może być również zatrudniona osoba w charakterze pomocy nauczyciela, która zna język ukraiński na poziomie umożliwiającym pomoc uczniom. Decyzję o zatrudnieniu tych osób podejmuje dyrektor szkoły w uzgodnieniu z organem prowadzącym.

Czy dzieci uczące się w polskich szkołach mogą jednocześnie uczęszczać na zajęcia w szkołach ukraińskich?

Dzieci uczęszczające do polskich szkół mogą jednocześnie uczestniczyć w zajęciach online organizowanych przez ukraińskie placówki edukacyjne, pod warunkiem że nie koliduje to z realizacją obowiązku szkolnego w Polsce.

Jakie są zasady zwalniania uczniów z lekcji w polskich szkołach?

Zwolnienie ucznia z lekcji może nastąpić na podstawie pisemnej prośby rodzica lub opiekuna prawnego.

Czy uczniowie mogą uczestniczyć w zajęciach religii innych wyznań?

Tak, uczniowie mogą uczestniczyć w zajęciach religii innych wyznań, jeśli w danej szkole organizowane są takie lekcje. W przypadku braku możliwości organizacji zajęć religii danego wyznania w szkole, uczniowie mogą uczestniczyć w zajęciach religii poza szkołą, organizowanych przez odpowiednie wspólnoty religijne.

Czy w polskich szkołach uczniowie mają dostęp do zajęć pozalekcyjnych?

Tak, w polskich szkołach uczniowie mają możliwość uczestniczenia w różnorodnych zajęciach pozalekcyjnych, takich jak koła zainteresowań, zajęcia sportowe czy artystyczne. Ukraińscy uczniowie mogą brać udział w tych zajęciach na równi z uczniami polskimi.

Czy w szkole są kary?

Statut szkoły określa rodzaje kar stosowanych wobec uczniów oraz procedury odwoływania się od nich. W każdej szkole katalog kar może być inny, zgodny z przepisami prawa, które zakazują stosowania kar cielesnych.

Wsparcie oferowane przez państwo w polskich szkołach:

Jakie kroki są podejmowane, aby zapewnić płynne wprowadzenie ukraińskich uczniów do polskiego systemu edukacji i uniknąć konfliktów?

Dyrektor szkoły powinien aktywnie korzystać ze swoich uprawnień w zakresie nadzoru pedagogicznego oraz współpracować z organem prowadzącym i lokalną społecznością, aby jak najlepiej zabezpieczyć potrzeby edukacyjne wszystkich uczniów szkoły. Kluczową rolę odgrywają organy prowadzące szkołę, które odpowiadają za zapewnienie warunków jej działania, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki oraz wyposażenia w niezbędne pomoce dydaktyczne. Ponadto, w szkole może być zatrudniony asystent międzykulturowy, który inicjuje zajęcia integracyjne dla uczniów zapobiegając w ten sposób bieżącym konfliktom wynikającym z różnic kulturowych, religijnych itp.

Jak wprowadzić rodziców w system szkolny oraz przedstawić zasady funkcjonowania polskiej szkoły i prawa oraz obowiązki uczniów i rodziców?

Wsparcie w tym zakresie powinno zostać udzielone przez dyrektora szkoły, nauczycieli lub asystenta międzykulturowego. Najlepiej zorganizować spotkanie dla rodziców/opiekunów prawnych, podczas którego zostaną przedstawione zagadnienia organizacyjne oraz udzielone odpowiedzi na nurtujące pytania. Jeśli w szkole zatrudniono asystenta międzykulturowego lub pomoc nauczyciela, osoby te powinny być również obecne na spotkaniu, aby ułatwić komunikację i współpracę z rodzicami ukraińskich uczniów.

Jak wnioskować o dodatkowe lekcje wyrównujące różnice programowe oraz o asystenta międzykulturowego lub pomoc nauczyciela?

Decyzję o przyznaniu wsparcia dla dziecka podejmuje dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę. Rodzic lub opiekun powinien zgłosić się w tej sprawie do dyrektora szkoły.

Jak moje dziecko dojedzie do szkoły, jeśli mieszkamy daleko od placówki?

Obowiązki gminy dotyczące dowożenia uczniów do szkół podstawowych określają przepisy ustawy Prawo oświatowe. Jeśli droga z domu do szkoły przekracza 3 km dla uczniów klas I-IV lub 4 km dla uczniów klas V-VIII, gmina musi zapewnić bezpłatny transport albo zwrot kosztów przejazdu środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

Moje dziecko nie potrafi czytać i pisać. Jak ma się uczyć?

Dziecko idzie do szkoły, aby nabyć umiejętności czytania i pisania. Dla uczniów, którzy nie znają języka polskiego, wprowadzono możliwość korzystania z zajęć wyrównawczych oraz dodatkowych zajęć z języka polskiego. Ukraińscy uczniowie, którzy nie znają języka polskiego lub znają go na poziomie uniemożliwiającym naukę, mogą uczęszczać do oddziałów przygotowawczych. Proces nauczania w tych oddziałach będzie dostosowany do potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem znajomości języka polskiego w mowie, czytaniu i pisaniu. Nauczyciele uczący w oddziałach przygotowawczych dbają o harmonijny rozwój każdego ucznia, także i wówczas, gdy grupa uczniów w tym oddziale jest różnorodna w zakresie znajomości języka polskiego.

Moje dziecko nie poradzi sobie językowo w szkole. Czy będą jakieś zajęcia wyrównawcze?

Ukraińscy uczniowie, którzy nie posługują się językiem polskim w stopniu umożliwiającym korzystanie z nauki, mogą uczestniczyć w dodatkowych zajęciach z języka polskiego, realizować naukę w oddziale przygotowawczym, korzystać z pomocy osoby władającej językiem kraju pochodzenia ucznia (zatrudnionej jako pomoc nauczyciela), korzystać z pomocy asystenta międzykulturowego oraz z dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów nauczania. Decyzję o przyznaniu wsparcia podejmuje dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym.

Jakie wsparcie jest dostępne dla dzieci z niepełnosprawnościami?

Polski system oświaty oferuje różnorodne formy wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami. Mogą one uczęszczać do oddziałów integracyjnych lub specjalnych, korzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego, a także uczestniczyć w zajęciach rewalidacyjnych. W przypadku uczniów z Ukrainy istnieje możliwość dostosowania procesu nauczania do ich indywidualnych potrzeb edukacyjnych i językowych.

Czy ukraińscy uczniowie mogą korzystać z polskiego systemu stypendialnego?

Tak, ukraińscy uczniowie mogą ubiegać się o stypendia szkolne i zasiłki szkolne, podobnie jak uczniowie polscy. Warunkiem przyznania stypendium jest trudna sytuacja materialna, którą należy udokumentować.

Czy szkoły organizują dodatkowe zajęcia wyrównawcze dla uczniów mających trudności z nauką?

Tak, szkoły mogą organizować dodatkowe zajęcia wyrównawcze dla uczniów mających trudności z nauką. Zajęcia te mogą obejmować pomoc w nauce przedmiotów szkolnych.

Jakie działania podejmuje szkoła w celu wspierania uczniów w adaptacji do polskiego systemu edukacji?

Szkoły w Polsce podejmują szereg działań mających na celu wsparcie uczniów w adaptacji do nowego systemu edukacji. Dla uczniów z Ukrainy organizowane są dodatkowe zajęcia z języka polskiego, zajęcia wyrównawcze oraz wsparcie asystenta międzykulturowego. Szkoły zapewniają również pomoc psychologiczną i pedagogiczną, a nauczyciele dostosowują metody nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów.

Przeciwdziałanie dyskryminacji:

Gdzie można zgłosić skargę w związku z dyskryminacją ucznia przez innych uczniów? Jak wygląda cała procedura?

Procedura składania skarg przewiduje kierowanie opisanych problemów zgodnie z hierarchią kompetencji: najpierw do wychowawcy, następnie do dyrektora szkoły, a w razie potrzeby do właściwego kuratora oświaty lub organu prowadzącego szkołę, w zależności od treści skargi. W szkole obowiązuje statut oraz regulaminy, w tym zasady bezpieczeństwa. Organ prowadzący szkołę jest odpowiedzialny za jej działalność, w tym zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki. Dyrektor szkoły ma obowiązek sprawować opiekę nad uczniami, dbać o ich rozwój psychofizyczny oraz zapewniać bezpieczeństwo w czasie zajęć. Każdy może również zgłosić skargę do Rzecznika Praw Dziecka, jeśli uzna, że naruszone zostały prawa dziecka.

Co zrobić, jeśli inne dzieci będą dokuczać mojemu dziecku?

Wszelkie przejawy przemocy i dyskryminacji należy natychmiast zgłaszać wychowawcom i nauczycielom. Za bezpieczne warunki pracy i nauki w szkole odpowiada dyrektor. Po zgłoszeniu niewłaściwych zachowań wobec ucznia, szkoła podejmie odpowiednie działania mające na celu wyeliminowanie takich sytuacji.

Co zrobić, kiedy moje dziecko będzie wyśmiewane?

Należy niezwłocznie zgłosić takie zachowanie wychowawcy klasy i poprosić o interwencję. Jeśli takie działania nie przyniosą skutków, informacja powinna trafić do dyrektora szkoły. W przypadku braku adekwatnej reakcji, sprawę należy zgłosić do kuratorium oświaty właściwego dla miejsca, w którym znajduje się szkoła (np. w przypadku szkoły w Warszawie, do Kuratorium Oświaty w Warszawie).

Jakie kroki powinny podjąć szkoły w przypadku konfliktów między uczniami różnych narodowości?

Szkoły są zobowiązane do natychmiastowej interwencji w przypadku konfliktów między uczniami. Wychowawca klasy, dyrektor szkoły, a w razie potrzeby kurator oświaty powinni podjąć działania mające na celu zażegnanie konfliktu i zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczniom. Szkoła powinna promować postawy tolerancji i wzajemnego szacunku wśród uczniów.

Jakie kroki powinna podjąć szkoła w przypadku stwierdzenia dyskryminacji ucznia ze względu na jego pochodzenie?

W przypadku stwierdzenia dyskryminacji ucznia ze względu na jego pochodzenie, szkoła powinna natychmiast podjąć działania mające na celu wyeliminowanie takiego zachowania. Wychowawca klasy, nauczyciele oraz dyrektor szkoły są zobowiązani do zapewnienia bezpiecznego środowiska nauki dla wszystkich uczniów, bez względu na ich narodowość czy pochodzenie.

Gdzie szukać dodatkowego wsparcia, takiego jak kursy językowe, tłumaczenie dokumentacji czy wprowadzenie do systemu szkolnego?

Bezpłatną pomoc doradczą i językową dla ukraińskich uchodźców oferują niektóre samorządy (urzędy gmin, starostwa powiatowe, urzędy miast, urzędy wojewódzkie). W większych miastach podmioty wspierające uchodźców, w szczególności związane z ukraińską mniejszością narodową lub współpracujące z Ukrainą, tworzą na portalach społecznościowych grupy wsparcia. Grupy te wymieniają się aktualnymi informacjami na temat dostępnej pomocy oraz miejsc, gdzie można ją uzyskać.